

716

Besluit van 21 september 1994, houdende wijziging van het Bekostigingsbesluit WHW in verband met het opnemen ten aanzien van het wetenschappelijk onderwijs van investeringslasten in de normvergoeding

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Onderwijs en Wetenschappen van 25 juli 1994, nr. 94033188/4710, directie Wetgeving en Juridische Zaken, gedaan mede namens Onze Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;

Gelet op artikel 2.6, eerste lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek;

Gezien het advies van de Onderwijsraad (advies van 6 juni 1994, nr. OR 94000374/3/T);

De Raad van State gehoord (advies van 25 augustus 1994, nr. W05.94.0492);

Gezien het nader rapport van Onze Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen van 16 september 1994, nr. 94038820/4710, directie Wetgeving en Juridische Zaken, uitgebracht mede namens Onze Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij;

Hebben goedgevonden en verstaan:

ARTIKEL I

Het Bekostigingsbesluit WHW¹ wordt als volgt gewijzigd:

A

Artikel 2.2 wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het slot van onderdeel e vervalt «en».
2. Aan het slot van onderdeel f wordt de punt vervangen door: ,en.
3. Toegevoegd wordt een onderdeel g, luidende:
g. een investeringsdeel.

B

Artikel 2.17, vierde lid, vervalt.

C

Na artikel 2.17 wordt ingevoegd paragraaf 8, luidende:
Paragraaf 8. Investeringsdeel

Artikel 2.18. Verdeling landelijk investeringsdeel

Het landelijk investeringsdeel, door Onze minister vastgesteld op grond van artikel 2.3, wordt verdeeld over de universiteiten naar evenredigheid van de som van het onderwijsdeel, het onderzoekdeel, het verwevenheidsdeel en in voorkomende gevallen het deel universitaire eerstegraads lerarenopleidingen per universiteit.

D

In artikel 3.9, vijfde en zesde lid, wordt «bedoeld in het tweede lid» telkens vervangen door: bedoeld in het derde lid.

E

Artikel 4.1 wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het slot van onderdeel a vervalt «en».
2. Aan het slot van onderdeel b wordt de punt vervangen door: ,en.
3. Toegevoegd wordt een onderdeel c, luidende:
c. een investeringsdeel.

F

Artikel 4.2 wordt vervangen door:

Artikel 4.2. Vaststelling basisvoorziening en investeringsdeel

Onze minister stelt jaarlijks ten behoeve van het eerstvolgende kalenderjaar voor de Open Universiteit de omvang van de beschikbare basisvoorziening en de omvang van het investeringsdeel vast.

G

Artikel 4.3, eerste lid, wordt als volgt gewijzigd:

1. Aan het slot van onderdeel a vervalt «en».
2. Aan het slot van onderdeel b wordt de punt vervangen door: ,en.
3. Toegevoegd wordt een onderdeel c, luidende:
c. het op grond van artikel 4.2 door Onze minister vastgestelde investeringsdeel.

ARTIKEL II

Dit besluit treedt in werking op een bij koninklijk besluit te bepalen tijdstip.

Het advies van de Raad van State wordt niet openbaar gemaakt op grond van het bepaalde in artikel 25a, vijfde lid jo. vierde lid, onder b, van de Wet op de Raad van State

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst.

's-Gravenhage, 21 september 1994

Beatrix

De Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen,
J. M. M. Ritzen

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
J. J. van Aartsen

Uitgegeven de *elfde* oktober 1994

De Minister van Justitie,
W. Sorgdrager.

NOTA VAN TOELICHTING

1. Inleiding

De onderhavige wijzigingen van het Bekostigingsbesluit WHW dienen ter uitvoering van artikel 2.5, eerste lid, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW) en hebben tot doel de wijze van bekostigen van universiteiten en de Open Universiteit wat betreft de investeringen in gebouwen en terreinen te regelen. Tot nu toe werden de investeringen door de Minister van Onderwijs en Wetenschappen à fonds perdu bekostigd; voorgesteld wordt om deze bedragen voortaan normatief te bepalen en in de vorm van een lump sum uit te keren. De wijze waarop de normvergoeding wordt vastgesteld en het totaal van de beschikbare middelen voor investeringen over de universiteiten wordt verdeeld, wordt in het onderhavige besluit geregeld. Deze operatie hangt samen met het voorstel van wet houdende wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met decentralisatie van huisvestings- en bestedingsbeslissingen in het wetenschappelijk onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek (Kamerstukken II, vergaderjaar 1993-1994, 23 801). Daarin wordt voorgesteld de huisvestings- en bestedingsbeslissingen te decentraliseren naar de instellingen. In paragraaf 4 van de memorie van toelichting bij genoemd wetsvoorstel is deze overgang naar een genormeerde bekostiging van investeringskosten beschreven.

2. Wijze van vaststellen en verdelen van het investeringsdeel

Het landelijk investeringsdeel van de universiteiten zal jaarlijks door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen en, wat betreft de Landbouwniversiteit Wageningen, door de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij worden vastgesteld in het kader van de rijksbegroting. Het landelijk beschikbare investeringsdeel wordt vervolgens op grond van de regels, genoemd in artikel 2.18, van het voorliggende besluit over de universiteiten verdeeld. Bij de Open Universiteit is er, net als bij de Landbouwniversiteit Wageningen, uiteraard geen sprake van een verdeling. Het investeringsdeel bij de Open Universiteit wordt jaarlijks door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen vastgesteld in het kader van de rijksbegroting.

Als verdeelgrondslag voor dit landelijke investeringsdeel zal gelden de som van het onderwijsdeel, het onderzoekdeel, het verwevenheidsdeel en in voorkomende gevallen het deel universitaire eerstegraads lerarenopleidingen per universiteit. Het laatste onderdeel bewerkstelligt dat rekening wordt gehouden met de investeringsbehoefte van de universiteiten die een universitaire lerarenopleiding verzorgen.

Ondergetekenden zijn van oordeel dat voor deze verdelingssystematiek dient te worden gekozen. Een andere mogelijkheid was geweest te kiezen voor een verdeling naar rato van de ruimtebehoefte volgens het ruimtebehoeftemodel voor het wetenschappelijk onderwijs (WORM). Uit een vergelijking tussen de verdelingssystematiek, zoals thans voorgesteld en de WORM-systematiek blijkt dat de uitkomsten per instelling geen significante verschillen opleveren. Uit een oogpunt van harmonisatie is derhalve gekozen voor aansluiting bij de systematiek die wordt gehanteerd bij de verdeling van de andere landelijke delen, waaruit de rijksbijdrage van de instellingen wordt opgebouwd.

Met nadruk zij gewezen op de bestedingsvrijheid die de instellingen hebben om met de lump sum om te gaan: de systematiek van het Bekostigingsbesluit WHW is een systematiek ter berekening van de rijksbijdrage, niet een systematiek die richting geeft aan de besteding van de rijksbijdrage. Waar een onderscheid wordt gemaakt in de bijdragen

voor een onderwijsdeel, een onderzoekdeel, een verwevenheidsdeel, een deel universitaire eerstegraads lerarenopleidingen, een deel academische ziekenhuizen, een deel uitkeringen na ontslag en een investeringsdeel, gaat het slechts om de samenstellende delen van het macrobudget.

3. Financiën

Deze wijziging van het Bekostigingsbesluit WHW heeft voor de rijksbegroting geen budgettaire consequenties.

4. Overgang naar de nieuwe systematiek

In de overgang van de oude systematiek van à fonds perdu bekostiging, waarbij de toe te kennen bedragen via het intentioneel investerings-schema (IIS) werden vastgesteld, naar lump sum bekostiging, wordt als volgt voorzien. In het IIS voor 1994 is reeds rekening gehouden met de start van normvergoeding per 1 januari 1995. In verband daarmee is van de in het IIS opgenomen jaarbedragen berekend in hoeverre die bedragen uitgaan boven de normvergoeding die elke instelling met ingang van 1995 gaat ontvangen. Is het jaarbedrag hoger dan de normvergoeding, dan wordt de netto contante waarde van het meerdere in 1994 aan de instelling uitgekeerd. De kosten daarvan worden ten laste gebracht van het onverplichte deel van het IIS 1994. Een en ander impliceert derhalve dat vanaf 1 januari 1995 alle door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen aangegane verplichtingen worden geacht te zijn verdisconteerd in de lump sum.

Met betrekking tot de Landbouwuniversiteit Wageningen zij opgemerkt dat de budgetreeks uit het Financiële Schema 1994-1998 richtinggevend zal zijn wat betreft het beschikbare investeringsbudget in de komende jaren. Deze bedragen zullen worden toegevoegd aan de lump sum van de Landbouwuniversiteit Wageningen.

5. Advies en overdag

5.1. Onderwijsraad

Over dit besluit is advies uitgebracht door de Onderwijsraad (advies van 6 juni 1994, OR 94000374/3/T).

De Onderwijsraad constateert dat het besluit samenhangt met het nog bij de Tweede Kamer in te dienen wetsvoorstel houdende wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met decentralisatie van huisvestings- en bestedingsbeslissingen in het wetenschappelijk onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek.

Met dat wetsvoorstel kon de Raad instemmen. Ondergetekenden wijzen erop dat er wel een inhoudelijke samenhang met genoemd wetsvoorstel bestaat, maar dat het besluit is gebaseerd op artikel 2.6 van de WHW, en daarmee ook los van het wetsvoorstel tot stand zou kunnen komen.

De Raad herinnert aan zijn advies, gegeven met betrekking tot het wetsvoorstel (advies van 31 maart 1994, OR 94000056/3A/T), om de mogelijkheid te onderzoeken van een anders genormeerde bekostiging voor gebouwen en terreinen die de instellingsfinanciën minder gevoelig maakt voor fluctuaties door externe factoren. De Raad constateert terecht dat ondergetekenden niet voor een andere bekostigingssystematiek hebben gekozen. In de memorie van toelichting bij genoemd wetsvoorstel hebben zij in paragraaf 6.1 toegelicht waarom zulks ook niet noodzakelijk is. Kort herhaald is er veel minder van fluctuaties door externe factoren sprake dan de Onderwijsraad meent: $\pm 75\%$ van de rijksbijdrage – waarvan het investeringsbudget $\pm 4\%$ beslaat – is studentonafhankelijk. Voorts tonen berekeningen aan dat de invloed van normale fluctuaties in studentenaantallen gering is. Er is bestuurlijke vrijheid waardoor

instellingen ook andere delen van het budget voor investeringen kunnen aanwenden.

De Onderwijsraad geeft ten slotte aan dat hij zich beperkt tot een juridische toets en dat hij op grond daarvan met de voorgelegde tekst kan instemmen.

5.2. Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten

Aan de Vereniging van Samenwerkende Nederlandse Universiteiten (VSNU) is om commentaar gevraagd op het ontwerp-besluit. De VSNU reageerde bij brief van 31 mei 1994 (kenmerk VSNU 94/1202 U). De VSNU stemt in met het voorstel onder het nadrukkelijk voorbehoud dat de bekostiging wordt verhoogd tot het niveau dat noodzakelijk is voor de instandhouding van de onroerende zaken. De VSNU verwijst daarbij naar haar commentaar op het wetsvoorstel houdende wijziging van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek in verband met decentralisatie van huisvestings- en bestedingsbeslissingen in het wetenschappelijk onderwijs en het wetenschappelijk onderzoek (brief van 30 maart 1994, kenmerk VSNU 94/0960 U). Zonder aanpassing van de bekostiging kan naar het oordeel van de VSNU geen uitvoering worden gegeven aan artikel 2.17 van de WHW.

Ondergetekenden wijzen er opnieuw op dat wordt erkend dat er spanning bestaat tussen de omvang van het huidige investeringsbudget en de behoefte aan investeringsmiddelen in het w.o., maar dat er, gezien de toestand van 's Rijks financiën, op dit moment geen mogelijkheden zijn om op korte termijn hierin verandering te brengen. Overigens is ook hier de opmerking op zijn plaats dat instellingen andere delen van de rijksbijdrage kunnen gebruiken voor investeringen indien dit noodzakelijk is.

6. Artikelsgewijze toelichting

ARTIKEL 1

Onderdelen A, E en G (artikelen 2.2, 4.1 en 4.3)

Zoals in paragraaf 1 is aangegeven, komt de specifieke, projectmatige vergoeding voor investeringen met ingang van 1 januari 1995 te vervallen en worden de investeringen normatief aan de universiteiten vergoed. Daarom wordt de component investeringsdeel aan de artikelen 2.2 (t.b.v. de universiteiten) en 4.1 en 4.3 (t.b.v. de Open Universiteit) toegevoegd.

Onderdelen B en D (artikelen 2.17 en 3.9)

De wijzigingen, neergelegd in de onderdelen B en D, houden geen verband met de overige in dit besluit opgenomen wijzigingen van het Bekostigingsbesluit WHW.

In onderdeel B wordt het vierde lid van artikel 2.17 geschrapt. Deze bepaling kan vervallen, nu inmiddels overeenstemming is bereikt over de budgettering van de ontslaguitkeringen met betrekking tot het personeel van de landbouwuniversiteit Wageningen.

Onderdeel D corrigeert een misstelling in Stb. 1993, 715.

De Minister van Onderwijs Cultuur en Wetenschappen,
J. M. M. Ritzen

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
J. J. van Aartsen